

Leder 4/19

I dette siste nummeret av Norsk Pedagogisk Tidsskrift for i år vil vi både trykke fagdidaktiske og pedagogiske bidrag, og utgaven vil ha hele åtte fagfelleverderte bidrag. Vi innleder med to artikler med matematikdidaktisk utgangspunkt. I artikkelen «Lojalitet i spill: Eierskap i implementering av et matematikdidaktisk tiltak i Oslo-skolen» viser Jon Rogstad og Kaja Reegård lærernes lojalitet i forbindelse med implementeringen av et matematikdidaktisk tiltak i ungdomsskoler og videregående skoler i Oslo. De dokumenterer en holdningsendring blant lærerne, der det i løpet av det første året var motstand, og der motstanden i det siste året kunne dokumentere engasjement og lojalitet for tiltaket. Forfatterne argumenterer for at denne holdningsendringen var relatert til at lærerne fikk et engasjement for og eierskap til tiltaket, noe som igjen førte til økt kollegialitet og samarbeid lærerne imellom. Den positive holdningen kan også relateres til innføringen av ledelses- og administrative strukturer som gjorde at kunnskap om metodene spredte seg i staben.

I den neste artikkelen, «Video som redskap i etterveiledning av matematikksamtaler», ser Vivi Nilssen, Siri-Malen Høyenes og Torunn Klemp på hvordan video brukes som redskap i etterveiledningen av lærerstudenters matematikksamtaler i en tredje klasse. Forfatterne retter oppmerksomheten mot studentenes opplevelse av å bruke opptak av undervisningen deres i etterveiledning. Forfatterne viser at studentene opplevde at videoen bidro til økt utbytte av etterveiledning, og at video gjorde at studentene fikk et utenfra-blikk på situasjonen og så sin egen rolle i samtalen tydelig.

I artikkelen «Elevsamtalens muligheter og begrensninger i lys av eleverfaringer» drøfter Reidun Tangen elevsamtalens muligheter og begrensninger med basis i elevers erfaringer i videregående skole. Tangen viser at elevsamtalene gir elevene gode muligheter til å skape trygghet for elevene, utvikle gode lærer–elev-relasjoner og styrke elevenes motivasjon og læring. Imidlertid påpeker hun også at det finnes et betydelig forbedringspotensial i elevsamtalen: Når malene eller skjemaene som benyttes for elevsamtaler, blir fulgt slavisk, tenderer samtalene til å bli repeterende og skjematisk.

Lars Gunnar Briseid og Åse Haraldstad retter søkelys på lærernes etiske hverdagsutfordringer i artikkelen «Profesjonsetikk for lærere – i lys av styring og pedagogisk ledelse. En studie av en gruppe læreres etiske hverdagsutfordringer». Forfatterne belyser og diskuterer profesjonsetikk for lærere i lys av styring og pedagogisk ledelse ved å presente-

re en undersøkelse basert på fokusgruppeintervjuer med lærere og rektorer. Artikkelen viser at flere lærere opplever å være klemte mellom sine profesjonelle faglig-etiske vurderinger og presset fra mål- og resultatstyringen. Samtidig synliggjør undersøkelsene at det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet har en avprofesjonaliserende funksjon og snevrer inn rommet for lærernes dømmekraft.

Åshild Viken Wåle og Mette Bunting ser på lærernes endring av klasseromspraksis i artikkelen «Det tar tid å tenke helt nye tanker». En kvalitativ studie av lærernes fortelling om endring av klasseromspraksis». Wåle og Bunting kaster lys over mulige sammenhenger mellom formalisert utviklingsarbeid og endret praksis, på bakgrunn av gruppeintervjuer med lærerteam fra to forskjellige kommuner. Lærerne forfatterne intervjuer, er opp-tatt av kvalitet, men de forteller også at arbeidet med å skape en felles kultur er krevende. Undersøkelsene peker mot en forståelse av hva lærerne beskriver som viktige suksessfaktorer i prosessen frem mot operasjonalisering av nye begreper i læreplanen.

I artikkelen «PT som andrespråkspedagogisk verktøy i barnehage og skole» argumenterer Ragnar Arntzen og Gisela Håkansson for et sterkere fokus på utviklingsperspektiv i språklig kartlegging og opplæring av barn og unge som lærer norsk som andrespråk. De påpeker også at det er behov for et kartleggingsverktøy med klare og presise kriterier for vurdering av grammatiske strukturer. De bruker prosessbarhetsteorien til å beskrive en stadiemodell som kan brukes til å følge barn og unges utvikling i andrespråk over tid. Lærerne finner modellen hensiktsmessig for å oppdage hvordan andrespråket gradvis vokser frem i forutsigbare stadier.

Hedvig Skonhoft Johannesen retter søkelyset på miskjenning av yrkesfaglig kulturell kapital i skolen i sin tekst. Johannesen påpeker at yrkesfaglig kunnskap er en forutsetning for bærekraft og samfunnsikkerhet, men at yrkesfagene er gjenstand for ytre og indre press relatert til digitalisering, globalisering og lav status. I lys av Bordieus teori om kulturell kapital viser hun til at en systemisk miskjennelse av yrkesfaglig kulturell kapital i utdanningssystemet foregår ved hjelp av symbolsk makt, i sanksjonering av yrkesfaglig kunnskap og i premiering av boklig kunnskap.

I den siste artikkelen stiller Liv Ingrid Aske Håberg spørsmålet om samlingsstunden er en tradisjonsbærer eller nyskaper i arbeidet med tidlig litterasitet i barnehagen. Hun belyser hvor vidt rammeplanens sentrale føringer har ført til endringer i innholdet i samlingsstunden, med utgangspunkt i arbeid med tidlig litterasitet. Håbergs undersøkelser viser at innholdet i samlingsstunden i stor grad samsvarer med et tradisjonelt innhold som stammer fra før rammeplanen ble innført.

Merethe Roos